

P. O.
Josep Lluís

Santa Maria del Mont

Butlletí Mensual

Any V

Juliol de 1932

Núm. 51

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, i de Francesc Geli, C. Argenteria. Girona.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PEBE VAYBEDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

L'estada de Mn. Cinto a la Mare de Déu del Mont

L'element llegendari — i per tant, d'aportació popular — a les obres capdals del nostre Renaixement — «L'Atlàntida» i «Canigó» — és quelcom tan fonament vinculat a l'ideari ancestral del nostre poble que constitueix, a l'ensem que el solatge ètnic més important de les produccions esmentades, el nexa vivent d'aquelles composicions poemàtiques abm l'ambient històric del poble on foren creades.

Així com Verdaguer cercà l'Hort de les Hespèrides i els elements llegendístics principals de «L'Atlantida» muntat a l'ala beneïda dels navilis que el portaren a les terres on hi hagué — altre temps — el continent d'aquell nom, en ajustar els materials que li feien menester per escriure «Canigó», ultra de resseguir tots els dominis de la muntanya històrica, va voler conèixer el Pireneu de la banda de çà per tal de recollir tota llei de contalles i tradicions que hi fessin referència.

Un dels cims que va escollir per aconseguir el seu objecte va ésser el de l'ermita del Mont, la qual ermita va donar estatge al nostre poeta durant bona part de l'estiuada de l'any 1884.

D'aquesta estada de mossèn Cinto a la nostra ermita, com

sigui que el bon capellà-custodi que aleshores servia el Santuari —mossèn Josep Comadevall—no va deixar-nos-en cap memòria registrada, creiem avinent de donar-ne una breu referència ara que l'Excursionisme Català i les nostres comarques han honrat el poeta— a l'ensem que han rebut tots la màxima honorança — posant damunt la porta de la cambra on s'estatjava la placa de marbre que recordarà als qui pugin ací dalt aqueixa etapa interessant de la vida de mossèn Cinto.

* * *

La muntanya del Canigó que servia de fons incomparable al panorama que albirava des de la finestra de la seva cambra, tan aviat radiant de llum i de blancor de les neus, com rampellut i amenaçador quan la tempesta s'hi congriava, li degué oferir suggestius temes i evocacions insospitades.

Ultra d'aixó l'estany de Banyoles i la badia de Roses amb l'encís de ses aigües joganeres li forniren amb les seves llegendes, inestimables joiells per a escriure algunes de les estrofes de l'epitalami «Nuviatge» joiell que tingueren cura de polir amb els recursos d'etnògraf que posseïen, els documentats historiadres locals Alsius i Pella i Forgues.

El lloc predilecte del poeta durant el seu sojorn al Santuari eren les mirandes que li oferien per la banda nord-occidental els grenys calcaris que es traboquen damunt la menuda vall d'Espinau a part d'allà del Pedró de l'ermita on, segons conta Na Ignacia Vidal i Joncà qui aleshores es trobava de servei a la casa, se'l veia sovint amb el llapis i les cartilles a la mà sotjant els moments d'inspiració per al seu poema.

De tard en tard excursionava per les vessants de la Mare de Déu del Mont, ja recollint mots dialectals dels pagesos pastors i carboners, ja preguntant a tothom qui s'esqueia a trobar per les tradicions i particularitats dels indrets més interessants o típics d'aquella serralada.

La collita que li forniren les enquestes serví al poeta per escriure la bonica poesia «Lo pare Falgàs» que figura al volum «Pàtria» i el capítol dedicat a «Roca pastora» que forma part

d'«Excursions i viatges» prologat per Francesc Matheu.

L'esperit místic de mossèn Verdaguer es delia aquell any per portar als peus de la Mare de Déu del Mont el contingent més gran de romeus que mai no s'hagués registrat i mentre agombolava amb goig d'infantó aquesta pensada, no cessava d'oferir-la al criteri dels qui li mereixien especial confiança per l'adhesió tradicional que havien mostrat envers el Santuari.

Dificultats d'ordre pràctic, insolubles aquells moments—almenys en apariència—afollaren els somnis de Verdaguer. Del gran aplec que allà dalt, ell projectava reunir no se'n parlà més.

* * *

Com si el geni malèfic del Canigó sentís gelosia del geni de Verdaguer qui justament des d'una ermita maldava per arrebastar-li el secret de la seva indiscutible hegemonia ençà i enllà del Pirineu mai com aquell any havien estat persistents i amenaçadores les gropades; caigueren durant aquell estiu algunes pedregades assoladores; més d'un cop els romeus que es trobaven pregant als peus de la Mare de Déu del Mont conegueren esglaiats els efectes de les centelles que flagel·laven el cimbori de l'ermita i fins alguna vegada el bon sacerdot-poeta hagué de prestar els auxilis casolans que requereixen els primers símptomes d'asfíxia que presenten els qui són víctimes d'aquest meteor.

Aquelles sinistres escomeses del Canigó foren les que en definitiva impulsaren mossèn Cinto a encarregar als tècnics la col·locació d'uns parallamps damunt l'ermita que allunyessin per sempre d'allà dalt els dissortats efectes de les tempestes elèctriques.

El mateix poeta capsà la subscripció per fer front a les despeses inherents al muntatge, iniciativa feliç a la qual respongué agraïda tota la contrada.

* * *

Si mossèn Verdaguer no pogué tenir el goig de reunir ací dalt el romiatge que ell somniava, diumenge passat l'Excursionisme patri, les contrades orientals de Catalunya i bon nombre

d'admiradors de l'excels poeta pujàrem al Mont en romiatge o hi enviaren llur adhesió per tal d'homenatjar la seva memòria i donar testimoni a la posteritat, d'aquesta pàgina de glòria que registra la nostra ermita.

Déu vulgui que la festa sigui per ella auguri de més altes destinacions.

PERE VAYREDA i OLIVES

18 de juny de 1932

Més temes filològics

L'article que inseríem a la nostra edició del mes de març escatint un tema filològic arran del mot «Lambert» ens ha valgut una amable comunicació d'un dilecte subscriptor qui ens remarca ço que ja ens havien fet notar altres amics, ço és que l'excel·lent filòleg Sr. Emili Vallès autor de l'article a què ens referim, es deixa influenciar pel llenguatge popular de Barcelona, el més estrefet de la nostra Catalunya, quan cita com a mot erudit *Leocàdia*, el qual aporta com una de les excepcions entre les paraules llatines que no prenen la doble *l* inicial en passar al català. I és clar, amb això és veu que el Sr. Vallès no coneix la forma *Llogaia* tan viva a les nostres comarques usada inclús com a cognom, i en la toponímia com a nom de dos pobles: «Santa Llogaia d'Algama» a l'Alt Empordà i «Santa Llogaia del Terri» a la Garrotxa, i per tant perfectament assimilada pel nostre poble.

Es amb plaer veritable que volem divulgar aquesta encertada observació del nostre apreciat comunicant, el Sr. Ferran Sunyer, de Port-Bou, i encara ens plau de posar damunt la taula l'altra qüestió que ell mateix ens planteja. Diu que a l'anunci del seu guix, la famosa casa «Noguer de Segueró» escriu «Segaró» la qual troba més lògica que no pas la forma «S'Agaró» de Sant Feliu de Guíxols. I acaba preguntant a veure si no fóra més correcte escriure «Segueró», diminutiu de «Seguer» o «veta-segat».

Ací de fet són dues les qüestions que es proposen: Primera, a veure com s'ha de escriure Sagaró, nom d'una localitat de la Garrotxa. Per la manera imprecisa com tenim nosaltres de pro-

nunciar les *e*, aquesta paraula pot ésser escrita de quatre maneres diferents; «Sagaró», «Segaró», «Sagueró» i «Segueró» i sempre es pronunciarà igual. I bé, quina és la grafia correcta? Per a resoldre el cas amb probabilitats d'encert cal cercar els seus orígens etimològics, i com que nosaltres no estem pas prou documentats deixem oberta la discussió per tal que la segueixin els aficionats a estudis filològics. Qui més hi sàpiga que més hi digui:

La segona qüestió és a veure si el mot «S'Agaró» de la Costa Brava es pot equiparar al de «Sagaró» de la Garrotxa. Nosaltres creiem bonament que no i tenim les nostres raons. A Sant Feliu de Guíxols i a altres indrets de la nostra marina hi és ben viu encara l'ús dels articles *es* i *sa* per *el* i *la*. Així doncs com a Pals hi ha la platja de Sa Mària (La Mària o marina), també a Sant Feliu hi pot haver la platja o cala de «S'Agaró» (L'Agaró) o «S'Agueró». Ara si ens pregunten què pot voler dir Agaró o Agueró, hem de tornar a confessar la nostra ignorància, i abandonar també aquesta qüestió per tal que l'escateixin els aficionats o els especialitzats.

HUGUET D'ESPINAU

A Banyoles

Aquesta poesia fou llegida el dia de l'Aplec d'Homenatge a Mn. Verdaguer per la senyoreta Francesca Sarquella de Banyoles.

Lo puig del Mont està voltat de núvols
 que en gros ramat del Pireneu davallen,
 s'enfilen als tossals, i les valls fondes
 omplen de borrallons de negra llana.
 El Mont, verdós i encara jovenívol,
 sembla un gallard minyó dins sa mortalla.
 Un buf del Canigó l'esquiexa, i s'obre
 com finestra del cel la nuvolada,
 deixant-ne veure, plana avall, Banyoles
 amb l'estany cristallí que l'emmiralla.

Dins l'estany una gòndola rumbeja
donant al vent ses blanquinoses ales,
que, quan lo sol s'acluca són de cigne,
i quan les dóna un bes semblen daurades.
Si és la de mos amics que tant estimo,
que la Verge del Mont guie la barca!

Bressada per les ones movedisses.
la gòndola s'adorm dintre de l'aigua.
¿Què es contarien mos amics en ella,
puix deixen caure los remers ses pales?
¿Parlarien, potser, de les Estunes,
on tenen llur palau les encantades,
d'ombrívoles i fresques galeries
que donen a l'estany i a la muntanya,
al pastor fent-li veure llums hermoses,
fent sentir al barquer música rara?
¿Parlarien del Drac que aqueixa vila
de nins i de donzelles despoblava?
Si un cavaller venia a fer-li guerra,
se l'engolia amb son corcer i espasa;
mes Sant Emer l'escometé amb l'estola,
i el feu caure a sos peus d'una mirada,
¿Parlen de Sant Martirià tal volta?
Quan a Banyoles son cos sant entrava,
amb veus del cel per avisar la vila
totes soles tritllaren les campanes.
Jo en eix mateix llagut eixes històries
sentí dels llavis que les conten ara,
vogant, prou me'n recordo de l'arbreda
de Ca'n Morgat cap a Lió i la Draga.
L'hora era la maieixa, mes lo dia
era veí de primavera encara,
i el firmament, avui plorós i tèrbol,
ni un fil de terenyina l'entelava.
L'estany estava llis sens una arruga,

com un front de quinze anys; la marinada
nos duia olors de romaní i d'espígol,
suaus cançons i música llunyana.

¿Eren càntics d'aloja o no ho eren?

Mes nostres cors vibraren com una arpa
i al Canigó enviàrem, que ens somreia,
lo càntic de «Muntanyes regalades».

Cantau, amics: avui el cel s'esboira;
hermosa com aquella és la vesprada.

Cantau, que bé ho faria qui us enyora.

¡Que la Verge del Mont guie la barca!

S'enfonsa el sol del Pireneu darrera,
mentre surt de la mar la lluna pàl·lida;
mes sa claror no romp la nit obscura,
llosa que cau sobre la immensa plana.

Qui ara es trobàs vora l'estany veuria
florir lo cel hermós dintre de l'aigua.

Lo veuria florir sobre sa testa,
i així com astre en mig de l'estelada,
volar per entre una volior d'estrelles,
de l'altar del Santíssim lluminària.

Mes la primera estrella que s'ovira
és la que es posa en la barqueta aimada.

Cantau, amics, remant cap a la vora;
cantau dintre l'Edem de nostra pàtria,

i en lo riu de la vida sereníssim
que l'Estrella del Mont guie la barca.

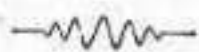
JACINTE VERDAGUER prev.

Composta al Santuari del Mont i publicada en el volum «Disperses»

:: NOTICIARI ::

El temps continua trasbalsat com per tot arreu. Ja no cal dir
que ací dalt la temperatura és força baixa pel temps que som. El
dia 15 d'aquest mes caigué una abundosa calamarsada, la qual

ocasionà danys importants a les hortalisses. El Pireneu ha aparegut cobert d'un blanc mantell, cosa ben insòlita al mes de juliol, i ací hem rebut ben remarcable l'alenada freda de la neu.

En entrar en premsa aquest número està a punt de celebrar-se el gran Aplec de Sant Martí de Canigó per tal de commemorar dignament el retorn de la campana «Martina». Serà padrina de la festa i pavordessa major la gentil senyoreta Glòria Sacrest i Recolons, de Les Planes. A més de la solemnitat religiosa a la qual hi assistirà el venerable bisbe Mons. Juli Carsalade, hi haurà una festa poètica al Claustre del monestir, en la qual hi prendran part literats catalans i provençals,

Amb la nostra edició anterior repartírem als subscriptors la portada i el pròleg de l'obra històrica sobre Besalú que anem donant per fulletó. En edicions posteriors donarem el que manca, o sia els gravats que han d'il·lustrar aquest interessant treball del monjo Dom Amand Sequestra.

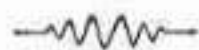
El número corresponent al mes de juny del Butlletí del G. E. i E. Gironí publica una completa ressenya de l'Aplec del nostre Santuari, i insereix íntegre el bell parlament que ací dalt feu el president d'aquella entitat Sr. Massanas, i encara un altre article titulat «La nostra ascensió al Santuari del Mont» original del nostre bon amic Sr. Joan Masó. Més endavant mirarem de reproduir-ne quelcom de tot això.

Moviment del Santuari

CULTES

Durant aquest mes s'han celebrat misses a intenció de.
Família de Pineda.—Barcelona.

Un devot. — Banyoles.

Han visitat aquest Santuari:

Dia 4 de juliol. 7 devots de Banyoles.

» 6 » » Família de Pineda.—Barcelona.

Imp. Masó, Ballesteries, 29. Girona

Pensió CAMPÍ

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondista

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent

Quartos de bany — Dutxes

Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Cèntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

GIL BLANCH

BESALU

(GIRONA)

VINUM MISSÆ

DE TOTA CONFIANÇA

VINS, LICORS I XAMPANYS

DE DIVERSES MARQUES

ESPECIALITAT EN

VINS DE L'EMPORDÀ

DIPÓSIT I VENDA DELS
PRODUCTES LITÚRGICS ROURA

ÒPTICA SOLÀ

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES

MILLORS MARQUES

BAROMETRES, TER-

MÓMETRES, HIGRÓ-

METRES I ALTRES

APARELLS PER ALS

EXCURSIONISTES

OBRES DE

PERE VAYREDA

EL PRIORAT DE LLADÓ

I LES SEVES FILIALS

SANTA MARIA DEL MONT

(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)

ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5